

T.C.
Yüksek Seçim Kurulu Başkanlığı

Karar No : 753
Karar Tarihi : 02/08/2007

Başkanlık Makamınca Kurulumuza sunulan 01/08/2007 tarihli yazıda, aynen; "Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurulu'nca 31/05/2007 gününde kabul edilen 5678 sayılı "Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının Bazı Maddelerinde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun'un, Anayasa'nın 175. maddesi uyarınca, halkoyuna sunulması uygun görülmüş olduğundan, Anayasa'nın anılan maddesi ve 3376 sayılı "Anayasa Değişikliğinin Halkoyuna Sunulması Hakkında Kanun" uyarınca, 5678 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının Bazı Maddelerinde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun, Resmi Gazetenin 16/06/2007 tarihli, 26554 sayılı nüshasında yayımlanmıştır.

Halkoylamasında uygulanacak ana kuralların belirlenmesi ve sonuçta bir rapor düzenlenmesi hususunda Yüksek Seçim Kurulunun 18/06/2007 tarih ve 566 sayılı kararı ile oluşturulan komisyonca, halkoylamasının 3376 sayılı Anayasa Değişikliğinin Halkoyuna Sunulması Hakkında Kanunun 2. maddesi gereği, 5678 sayılı Yasanın yayımını izleyen yüzyirminci günden sonra gelen 21 Ekim 2007 Pazar günü yapılması kararlaştırılmıştır.

Bilindiği gibi, Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın 79 uncu maddesi; "Seçimlerin başlamasından bitimine kadar, seçimin düzen içinde yönetimi ve dürüstlüğü ile ilgili bütün işlemleri yapma ve yaptırma" görevi genel olarak Yüksek Seçim Kuruluna verilmiş, ayrıca son onbeş yıl içerisinde yazılı basın ile radyo ve televizyon yayınlarının toplum üzerinde önemli bir rolü olduğu kabul edilerek, 27/10/1995 gün ve 4125 sayılı Yasanın 5 inci maddesi ile 298 sayılı Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanunun 61 inci maddesine son fıkra olarak "Milletvekili genel seçimlerinde, seçimin başlangıç tarihinden itibaren yazılı, sözlü ve görsel basın ve yayın araçları ile kamuoyu araştırmaları, anketler, tahminler, bilgi ve iletişim telefonları yoluyla mini referandum gibi adlarla bir siyasi partinin veya adayın lehinde veya aleyhinde veya vatandaşın oyunu etkileyecek biçimde yayın yapılması ve herhangi bir surette dağıtım, partilerin ve adayların kendilerini tanıtıcı nitelikte broşür ve el ilanları dışında herhangi bir hediye ve eşantıyon dağıtımları, dağıtımları veya bunların üçüncü şahıslar ya da kurum ve kuruluşlar aracılığı ile dağıtılması yasaktır. Başka kanunların bu fıkraya aykırı hükümleri uygulanamaz." hükmüne yer verilmiş, ayrıca 3984 sayılı Radyo ve Televizyonların Kuruluş ve Yayınları Hakkında Kanunun bazı maddeleri ile Kurulumuzu ilgilendiren yayın ilkeleri başlıklı değişik 4 üncü ve 32 nci maddeleri uyarınca;

Demokratik siyasi hayatın vazgeçilmez unsuru olan siyasi partilerimizin Anayasa değişikliklerini halka anlatmalarında önemli bir payı olan basın ve yayın kuruluşlarının yayın ilkeleri ile basın ve yayın kuruluşlarımızın yaptıkları hizmet bir nevi kamu hizmeti olması açısından bilgi toplamada ve halkı bilgilendirmede kamu kurum ve kuruluşlarımızca kanuni imkanlardan yararlandırılması hususu ile;

Seçim Kanunları ve 3984 sayılı Radyo ve Televizyonların Kuruluş ve Yayınları Hakkında Kanunun değişik 32 nci maddesi "Seçim dönemlerindeki yayınlara ilişkin usul ve esaslar Kanunla Yüksek Seçim Kuruluna verilen yetkiler çerçevesinde Yüksek Seçim Kurulu tarafından düzenlenir" hükmü de esas alınarak;

21 Ekim 2007 Pazar günü yapılacak olan Anayasa Değişikliğinin Halkoyuna Sunulmasının 02 Ağustos 2007 başlangıç tarihinden bitimine kadar olan dönem için basın ve yayın kuruluşlarının yayın ilkelerinin karara bağlanması arz olunur." denilmiş olmakla, konu incelenerek;

GEREĞİ GÖRÜŞÜLÜP DÜŞÜNÜLDÜ:

Anayasanın 79 uncu maddesiyle; seçimlerin başlamasından bitimine kadar, seçimin düzen içinde yönetilmesi ve dürüstlüğü ile ilgili bütün işlemleri yapma ve yaptırma seçim

süresince ve seçimden sonra seçim konuları ile ilgili bütün yolsuzlukları, şikayet ve itirazları inceleme ve kesin karara bağlama ... görev ve yetkisi Yüksek Seçim Kuruluna verilmiş, anılan madde diğer seçim kurullarının görev ve yetkilerinin de kanunla düzenleneceği,

Anayasanın 79 uncu maddesinin son fıkrasında; “Anayasa değişikliklerine ilişkin kanunların halkoyuna sunulması işlemlerinin genel yönetim ve denetimi de milletvekili seçimlerinde uygulanan hükümlere göre olur.”,

hükümlerine yer verilmiştir.

298 sayılı Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanunun 1. maddesinde; “Özel kanunlarına göre yapılacak milletvekili, il genel meclisi üyeliği, belediye başkanlığı, belediye meclisi üyeliği, muhtarlık, ihtiyar meclisi üyeliği, ihtiyar heyeti üyeliği seçimlerinde ve Anayasa değişikliklerine ilişkin kanunların halk oyuna sunulmasında bu Kanun hükümleri uygulanır.”,

3376 sayılı Anayasa Değişikliğinin Halkoyuna Sunulması Hakkında Kanunun 1. maddesinde; Anayasa gereğince yapılacak olan halkoylamasında bu Kanun hükümlerinin uygulanacağı, bu Kanunda hüküm bulunmayan hallerde 298 sayılı Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanunun bu Kanuna aykırı olmayan hükümlerinin tatbik edileceği,

aynı Kanunun 3. maddesinde ise; Yüksek Seçim Kurulunun, Anayasa değişikliğinin halkoyuna sunulması için bütün tedbirleri alıp hazırlıkları yapacağı, halkoylamasının sağlıklı ve düzenli bir şekilde gerçekleştirilmesini sağlamak amacıyla gerekli ilke kararlarını almaya yetkili olduğu,

öngörülmüştür.

Kamuyu etkileyip, yönlendirebilmeleri nedeniyle radyo ve televizyon yayınları, seçim ve halkoylaması dönemlerinde daha ayrıntılı ve özenle uygulanması gereken usul ve esaslara tabi tutulmuştur. 298 sayılı Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanun ve 3984 sayılı Radyo ve Televizyon Yayınlarının Kuruluş ve Yayınları Hakkında Kanun, seçim dönemindeki radyo ve televizyon yayınlarıyla ilgili düzenlemeler içermektedir.

3984 sayılı Radyo ve Televizyonların Kuruluş ve Yayınları Hakkında Kanunun Seçim Dönemlerinde Yayınlar başlıklı değişik 32 nci maddesi birinci fıkrasında” seçim dönemlerindeki yayınlara ilişkin usul ve esaslar kanunla Yüksek Seçim Kuruluna verilen yetkiler çerçevesinde Yüksek Seçim Kurulu tarafından düzenlenir”; ikinci fıkrasında “üst kurul, radyo ve televizyon yayın kuruluşlarının seçim dönemlerindeki yayınlarını Yüksek Seçim Kurulunun kararları doğrultusunda izler, denetler ve değerlendirir” hükümlerine yer verilmiştir. Anılan Yasa hükmünün son fıkrası da “298 sayılı Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanunun 149/A maddesinde düzenlenen hükümler, Yüksek Seçim Kurulu kararlarını müteakip Üst Kurulca yerine getirilir” hükmünü taşımaktadır.

298 sayılı Yasanın 61 nci maddesinde yer alan kamuoyu araştırmalarına ilişkin yasağı yeniden düzenleyen 3984 sayılı Yasanın 4928 sayılı Yasayla değişik 32 nci maddesinin üçüncü fıkrasında ise “Seçimlerde oy verme gününden önceki yirmidört saat içinde her türlü haber, röportaj gibi programlar veya reklamlar yoluyla kamuoyu araştırmaları, anketler, tahminler, bilgi iletişim telefonları yoluyla mini referandum gibi adlarla siyasi bir partinin veya adayın lehinde veya aleyhinde veya vatandaşın oyunu etkileyecek yayınlarda bulunulmasına izin verilemez. Bu yasalara uymayanlar yayın ilkelerini ihlal etmiş sayılırlar” kuralı yer almıştır.

Bu kural seçim dönemlerindeki yayınlarla ilgili olmakla birlikte halkoylaması da bir seçim niteliğinde olduğundan, sözü edilen kuralların halkoylamasında da uygulanması gerekmektedir.

Görüldüğü gibi, anılan yasa hükümleriyle radyo ve televizyon yayınlarının tabi tutulduğu usul ve esaslar, seçim döneminin son yirmidört saatlik bölümü için ayrı ve diğer bölüm için ayrı düzenlenmiştir.

2954 sayılı Türkiye Radyo ve Televizyon Kanununun 5 nci maddesi ve 3984 sayılı Radyo ve Televizyonların Kuruluş ve Yayınları Hakkında Kanunun 4 üncü maddesi, radyo ve

televizyon kuruluşlarının uymakla yükümlü oldukları yayın ilkelerini ayrıntılı biçimde saptamıştır. Söz konusu yayın ilkeleri, seçim hukukunun temel ilkeleri olan eşitlik, serbestlik, dürüstlük ilkeleridir.

298 sayılı Yasanın siyasi partilerin radyo ve televizyonla doğrudan propaganda yapması konusunu düzenleyen 52. maddesi ile 3376 sayılı Anayasa Değişikliğinin Halkoyuna Sunulması Hakkında Kanunun 5. maddesinin (b) bendinin getirdiği düzenlemeler dışında bir propaganda türü olduğunda kuşku bulunmayan siyasi parti reklamlarının yayınına olanak tanımamaktadır.

Radyo ve televizyon kuruluşları, halkoylaması gününden önceki yirmidört saat (20 Ekim 2007 tarih, saat: 00:00'a kadar) dışındaki dönemde 2954 ve 3984 sayılı Yasalarla belirlenen ilkelere titizlikle uymak suretiyle yayınlarını sürdürecektir.

Ayrıca Kurulumuzca, halkoylaması döneminin belirtilen bölümüyle ilgili olarak bu dönemin özellikleri göz önüne alınmak suretiyle aşağıda yazılı, yasal düzenlemelerde yer alan bazı kural ve ilkelerin radyo ve televizyon kuruluşlarına duyurulması gerekli görülmektedir.

A) Radyo ve televizyon kuruluşları, 02 Ağustos 2007 tarihinden 19 Ekim 2007 saat 24:00'a kadarki dönem içerisinde;

1- Radyo ve televizyon kuruluşları, Anayasa değişikliği ile ilgili olarak tek yönlü, taraf tutan yayınlar yapamazlar. Bu kuruluşlar Anayasa değişikliğinin leh ve aleyhindeki görüşler arasında fırsat eşitliği sağlamak zorundadır.

2- Sözü edilen kuruluşlar, 298 sayılı Yasanın 52 nci ve 3376 sayılı Anayasa Değişikliğinin Halkoyuna Sunulması Hakkında Kanunun 5/b maddeleri hükmü çerçevesinde siyasi parti propaganda konuşmaları dışında, propandaya ilişkin yayın yapamazlar.

3- Radyo ve televizyon kuruluşları halkoylaması ile ilgili reklam yayınlamayazlar.

B) Radyo ve televizyon yayınları yönünden halkoylaması gününden önceki yirmidört saat içinde ise;

3984 sayılı Yasanın 32. maddesinin üçüncü fıkrasında, "Seçimlerde oy verme gününden önceki yirmidört saat içinde her türlü haber, röportaj gibi programlar veya reklamlar yoluyla kamuoyu araştırmaları, anketler, tahminler, bilgi iletişim telefonları yoluyla mini referandum gibi adlarla siyasî bir partinin veya adayın lehinde veya aleyhinde veya vatandaşın oyunu etkileyecek yayınlarda bulunulmasına izin verilemez. Bu yasaklara uymayanlar yayın ilkelerini ihlâl etmiş sayılırlar." kuralı uygulanacaktır.

S O N U Ç:

Açıklanan nedenlerle;

1- 02 Ağustos 2007 tarihinden itibaren başlayan dönemde radyo ve televizyon kuruluşlarının, 3984 sayılı Yasanın değişik 4 üncü maddesinde saptanan yayın ilkelerine titizlikle uymaları gerektiğine;

2- Halkoylaması döneminde;

a) Anayasa değişikliği ile ilgili tek yönlü, taraflı yayın yapamayacakları ve fırsat eşitliğini sağlamak zorunda olduklarının;

b) Halkoylaması ile ilgili reklam yayınlamayacaklarının;

radyo ve televizyon kuruluşlarına duyurulmasına,

3- Halkoylamasında oy verme gününden önceki yirmidört saat içinde her türlü haber, röportaj gibi programlar veya reklamlar yoluyla kamuoyu araştırmaları, anketler, tahminler, bilgi iletişim telefonları yoluyla mini referandum gibi adlarla Anayasa'da yapılan değişikliklerin lehinde veya aleyhinde veya vatandaşın oyunu etkileyecek yayınlarda bulunulamayacağına,

4- Karar örneğinin Resmi Gazete'de yayınlanmasına, Radyo Televizyon Üst Kurulu Başkanlığı ile Yüksek Seçim Kurulunca tespit edilen siyasi parti genel başkanlıklarına gönderilmesine, karar özetinin Başkanlık duyurusu olarak yayımlanmasına,

02/08/2007 tarihinde oybirliği ile karar verildi.

Başkan
Muammer AYDIN

Üye
Hasan ERBİL

Üye
Mehmet Rıza ÜNLÜÇAY

Üye
Necati SÖZ

Üye
Cenker KARAOĞLU

Üye
Hüseyin EKEN

Üye
Mehmet KILIÇ

Üye
Bahadır DOĞUSOY